

Till Finland.

Drökt af Carl Larsson i By.

På gränsen mellan oss gror mossan redan. Det gamla säret blifvit ärr, och sveidan med sista hjärtat, som den kändt har dödt. På eld som brände för ett sekel sedan har samma sekel nu sin aska strött. Men ärens aska är ej glömska, broder. Ty under det förgångna årets glöder ännu vår gamla vänskap rök på hällen. För mycket ändå oss gemensamt var, att ej ett glöd af kärlek tändrar kvar, fast tidens brasa brunnit ner i källan.

Som någon gammal kärlekskvar säger, att mellan oss ändå på deras läger, ett svard blif laggt att deras kärlek hindra, så är emellan oss och svardet laggt af odets och historiens hårda makt. Men rosor växa öfver svardets klänge. En gångens tide gemenskap har jordats. Den snitt som svardet skar, till gräns fullbordats, hvars sista rose lags för länge sedan. Men minnets välgång i skönljuset grön, vår vänskap rosor möts på murens kron och gått i sångens knopp och blomma redan.

Vi skildes. Odets skänkte i ur kannan sin frihets dryck åt oss, att Er en annan. Men ifrån hundra striders svunna dar ändå så mycket som Er af odets skänkte, att af den dryck, som Er af odets skänkte, en droppe malor i vår bägar skänktes. Vid odets bud och skilda stigar följde, men samma bar dock våra skilda sköjode. Ur samma rot vår odling spirad var, och "hådas äker samma" sköjode bar. I lagerkransen, Norden bar om pannan, hvarannan knopp är vår och Er hvarannan. Men ifrån Finland var det dock vi hörde den sång, som svenska hjärtan djupast rörde. Af allt, som sjungits på vårt tungomål, mest älskad är väl ändå "Fänrik Stål". Den sång, där sjöngt hvarje sköjode stavar, med pannan strålande af krans glans. Det finns ej folk, som deras lika äger, ej tid, som bleker dessa sångers krans. På dessa diller hvarje sköjode stavar, och för de unga blommar hvarje rad, när hjältar stiga upp ur sina gravar, och härar tåga öfver bokens blad. "Här på två folk, som kunde allt blott ej sin äro svika, där går en här, som frös och svalt och segrade tillika". Och inför hjärtans fröjd och ogrens glans af gränsen glömd som om den aldrig fanns.

Af alla tider var vår tid den tyngsta, och tyngst för allt det svagaste och yngsta, för svaga folk och för hvar tanke späd, som tynt under maktens grofva föll. På allting tidens tunga skugga föll, små svaga folk, förtämdes till trålar, och maktens hand om folkens strupe höll med rätten trampad under sina hälar. Nu brinner världen. Allting störtar samman, och tiden bar sig sjöf som ved till flammen. Den världsbild, som vårt hjärna öga ser, den är ett äldrat tidsvar, som brinner ner. En tid, som gillrats upp på bajonetten, som Saul faller på sitt eget svärd. Och på dess röda tomt skall stå en värld, hvars hornsten, för förkastad, heter rätten. Midt under kampens dån i väster, öster, det är som hörde man ett sorl af röster — man ännu intet ser, man bara hör, som man det närmast före gryning gör, då ännu allt blott hviskar eller tiger — just innan hanen gal och solen stiger. All brand blir släckt, och äfven världsbild släcks. Den plågsam krig, som nu är folkens räddelse, en gång dock är till sista droppen tömd. En gång är Fenrisulven dödt och dömd, är Midgårdsormen slagen, Loke fallen, och människlighet möts på idavallen, där solen lyser på en brunnen värld, men rättens tafflor bland gräsen skimra — att samfildt upp den nya tiden flötra på rättens grund och ej på maktens svärd. Den tid skall komma, då hvar boja faller, då hvarje nurr rifs ner och hvarje gallar, då hvarje folk sitt eget öde får att skapa, forma som det själft förmår. På all den glöd, som bränts genom världen, på tända egen eld på egna händen.

Se, folk och människor äro ett och samma. Den yngling, som i hjärtat bär en flamma af hopp om framtidslycka, hopp och tro — har därmed grunden till sin lycka. Så har det folk, som på en framtid hoppas, sin framtid gömd i detta hoppets frö. Dess frö skall gro, och fröets planta knoppas, ty det som ej kan dödas, kan ej dö. Hur tunka steg an öfver Finland tagas, en gång skall landets framtid gry och dagas. Ty ut er kärlek skall en gång gå opp. Ett ljus, Er glans, Er fröjd, Ett hopp, och högre klinga skall den gången den fosterländska sången.

Vid gränsen till ingens mans land.

Brevet från fronten af Gustaf Hellström.

Bakom oss ha vi en stad, eller rättare sagt, en f. d. stad. Där står två hus kvar. Resten är ruiner. Sten och grushögar, uppfällda gator, förkolna vid, på hvar sin sida om landvägen den och när vindstyrkan tar till falla till marken med ett brak. Där borta, utanför den f. d. kyrkan, står en öfvergifven trängvagn. Framdelen af den är spjöl, framför den ligger fyra hästlik, mer eller mindre hela och med benen streckande i luften. För en stund sedan hade vi förbannat vinden, som kom hussägarna att rasa. Nu, när vi på hövrat kadavern, välsläpa vi den. Vi ta den i lovert, samtidigt som vi sätta näsdukar för ansiktet.

Låt oss skynda på! säger öfversten. Tyskarnas bombarderna den här gruslögen hvarje dag sedan fyra månader tillbaka. Gud vet hvarför, men det är inte säkert här.

Och han tillägger, medan han pekar på hastkadavren: — Det där händet i förgår. Karlarna ha vi bekräftat. Men hästarna ha vi inte hunnit få undan än.

Kanonerna daga, denna gång övanligt metodiskt, en två minuters mellanrum mellan hvarje skott.

Nu ha vi kommit ut på den soistekta landvägen.

— Vi äro snart framme, ett par minuter till, säger färdledaren. Och där har ni beviset. Korparna!

Han slänger en arm upp i luften.

Där borta, en fem minuters väg,

framför oss, kretsar de i hundratals, luftens sedan många månader valfödda hyenor.

Nu börja "infanterikasererna" ta vid. På hvar sin sida om landvägen äro de nedgrädda, jordhålor på ett till två kvadratmeters storlek. Utanför dem i dikeskanten sitta skuggiga soldater i urblekta uniformskappor och knäpa med någonting, sömnad och brefskrifning. Öfver lukanzen till hvarje håla hänger en liten brädlapp med ett namn på: Ville Sans Souci, Villa Ca me suffit, Au bon coin, Gud vet hvad, och under namnet några fotografier, uppspikade, kvinnliga barnporträtt, urblekta af sol, påskade af regn och förmodligen egen, känsliga äfven för dem för hvilka de betyda hem och fridstid, förflutet och framtid.

Här, till vänster, vid ena ändan af den lilla byn, också den före detta, hvarje skyttegrafs kyrkogård. Den har lagts vid sidan af byns lilla begravningsplats, men fastän endast fyra, fem månader gammal, är den redan tre gånger större, och man har gjort för att den skall kunna utåkas ännu mycket mera. Därinne bland de tät grädda gravarna går en katolsk regementspastor i kaftan och storstoffer och med löjtnants gradbeteckning på skärmössan och ansår Herrrens åker. Han råtar på de små träkorsen och söker emellom skofvel stäta form på de små kullarna, under hvilka de ligger.

Infanteribrigadens adjutant, en axelbrev, brunbränd och lefnadsglad lites kapten, kommer oss i samma ögonblick till möte. Han gör höjnor, han svänger sin länsmanspåk, han skratrar:

— Välkomna, mina herrar, roligt att se civila. — Inte mycket kvar af den här byn, tillägger han.

Bondgårdar, stallbyggnader och lador stå utan tak och med kapande häll i murarna.

— Brigadchefen väntar er, mesieurs!

Brigadchefen bor "bombfritt". Ännu till för någon månad sedan hade han sitt högkvarter i byns enda utvårdshus. En dag midt under luncen kom emellertid en tysk skjutlösa och ref bort en del af taket. Han sade:

— Mina herrar, jag tror det är bäst att vi flytta!

Sedan dess bor han i källaren till ett f. d. tvåvåningshus tillsammans med sin stabchef. Brigadgeneralen är en lång, mager och senig öfverste, som vid krigets början endast var major. Han beklagar att han i egen person inte kan göra les honneurs i skyttegravarna. Han har vrickat ena foten för tre nätter sedan, då man hade gått afvärd på en attack. "Men", tillägger han, "ni träffar på öfverste, löjtnant X däruppe. Och han, mina herrar, är en fan till mullvad. Man kan aldrig göra skyttegravarna för bra. Men jag tror inte det finns många som gör dem bättre än han. Lycka till, mina herrar!"

Utanför den bombfria källaren få vi våra instruktioner: ett par meters mellanrum mellan hvarje man och framför allt ödmjukhet! Hög hufvud och rygg i skyttegrafsarmarna!

Det blir en lång och obekvämlig promenad. På en kilometers frontskyttegrav räknar man i allmänhet fem a sex kilometer "tarnar", d. v. s. de sicksackgäende diken, som förbinda tredje linjen eller basen med första linjens försvarsgravar. Gevärskulorna hvisla: passat, passat!

Huka er ännu djupare ned, kommer orden, deras skarpskyttar ha upptäckt oss! Monsieur le suédois, ni är för lång för de här tarnarna. Man ska ju vara blind för att inte kunna upptäcka en grön hatt! Var så snäll att ta af den och huka er bättre ned!

Passat! Passat!

Och ni, monsieur l'espagnol! Ni också!

Den gamle amerikanske senatoren flåsar och svarar:

— Damn you, youngsters, I'm an old man!

Spanjoren svarar med att påpeka amerikanernas världsbörda artighet. (Minnen från Kubakriget)

Passat! Passat!

Kulorna hvinna öfver skallen på en. Man springer och snafvar och kryper samman; man stannar ett ögonblick för att hämta andan och snubblar vidare fram.

(Kanske bör det inom parantes påpekas att trupperingningar ske endast öfver mörkrets inbrott, då för en naturligtvis är så godt som ingen. Detta är anledningen hvarför "tarnarna" ej gräts så djupa som skyttegravarna, som med parapet äro betydligt öfvermanshöjd.)

Så äro vi framme, där framme!

Tjugufem meter från oss ligger tyskarna.

Jag sätter periskopet för ögonen. Allt jag ser är en förkolnad slottsruin till vänster, en park med afskjutna träd till höger, en half meter hög kalkbank framför dem — tyskarnas skyttegravar — och mellan dem och oss en gräslan, där skuggstråden sträcker sig från vår parapet till deras, ett oöfkomligt, mer eller mindre metodiskt ordnat virrvarr af stolpar och järntråd och långa spetsiga taggar.

Det är allt!

Nej, det är inte allt. Ty i stäng selstråden, en tio meter från oss, hänga liken af tre soldater. Deras uniformer äro sönderslitna af taggar, och deras ansikten — deras ansikten äro borthackade af korpar.

Öfverstelöjtnant X, fan som enligt brigadchefens utsago är en fan till mullvad, står vid sidan om mig, också han med ett periskop för ögonen.

— Fransman? frågar jag.

Ja! De ha hänt där minst ett par månader. Vi förlorade dem en natt. Vi försökte försäla i dem dagen efter. Jag frågade mina polkar: är det någon som vill försöka plocka in de här tre hästarna? Jag valde ut en af dem som annalide sig. Jag sa till honom: Klättra upp på parapeten, sväng den här Röda korsflaggan och vifta med den andra handen för att visa att du inte är beväpnad. Då måste de ju förstå. Och så: Gud vare med dig, mitt barn!

Han klättrade upp! Han svängde det röda korset! Passat! Passat! Passat! Han sjönk tillbaka! Han var död!

— Ni förstår, monsieur: det var inte bara sentimentala skäl som gjorde att jag ville ha de tre tappra nägra fot under jorden. Jag tänkte på värmen som skulle komma och stanken och hälsofaran. Därför sa jag till mina gossar: Är det någon som vill — väga? Jag valde ut en af dem som annalide sig. Han klättrade upp! Han svängde det röda korset! Passat! Passat! Och så tumlade han om! Död!

Och han tillägger med lugn röst:

— På det sättet har jag fyra mans liff på mitt samvete. Det var visserligen ogifta karlar alla fyra, men de ha far och mor och systrar. Jag har skrivit till deras föräldrar. Jag har talat om för dem hela sanningen. Och om jag kommer levande härifrån ska jag söka upp dem. Jag ligger och tänker på det ibland om nätterna. Och när det sticker till riktigt ordent-

ligt i samvetet på mig, säger jag till mig själv: Du hade själv en son som du älskade öfver allt annat och som du oftrade! (Han ligger i Elsas.) Och du har en till, som i sommar ska till gymnasiet och som du också skall ofra...

Han låter periskopet falla:

— Nu önskar jag bara att korparna skulle göra slut på de tre liken innan den riktiga hetten kommer.

Jag stirrar i periskopet på den långa vita kalkhällen tjugufem meter ifrån mig, tyskarnas skyttegrav.

Sol och korpar och tre lik — det är allt!

För resten, fortsätter han efter en stund, slumrar är besynnerlig. Jag har här på mitt regementet en löjtnant, som förra sommaren spelade tennis på den här gräslan, där borta, där ni ser en rektangel, där gräset inte gror. Han var gäst här på slottet, i början, när vi kommo hit — det är fyra månader sedan nu — brukade han om kvällarna sitta och berätta för oss om juni och halva juli i fjol. Hur det var då! Unga damer i vita klänningar, promenaddritter, automobilfärd. Och nu — Se på ruinerna där borta! Se på parken! Mon Dieu! Och likadant är det i tio af Frankrikes rikaste departement!

Den nästan uppslupna stämningen i batterierna flötar man ej i skyttegravarna. Och det är naturligt. Fyra månader liff ett tjugotal meter från fienden, ständiga nattattacker, som plocka bort en handfull eller mera män, granaterna, som då och då regna öfver tredje linjen och af hvilka marken bär tydliga spår, den långa vintern med vatten upp till knäna i gravarna — allt detta lockar ej till högljudt skräkt och lustiga piruetter, allra minst i första linjen, där man på grund af fiendens närhet är förbjuden att tala med hög röst.

Med en half meters mellanrum mellan hvarandra stå soldaterna. Geväret är färdigt, ögonen stirra genom skott-hålet i parapeten dit bort.

Det tysta med cigarettsp fastklädd vid parapet eller snuggan mellan tänderna. Och när någon gång ett par ord växlar med grannen sker det med låg röst.

— Mon vieux, tyckte du inte det rörde sig där borta?

— Hvar?

— Alldeles intill den svarta fläcken i deras parapet.

— Du drömmar, mon vieux!

— Låt oss titta öfver båda! Jag ger mig fan på att —

Så fortsätta de åter att stirra genom sina skottglugor.

För tre nätter sedan började deras vaktjänstgöring. Första natten blef det attack. Nu ha de stått i två dygn

och stirrat genom skott-hålet. De ha ännu ett dygns första linjestjänst kvar, innan de skickas tillbaka till infanterikasererna för fyra dagars vila och rengöring — såvida det ej kommanderas till anfall. Och så ha dagar, och nätter gått och dygnen ha blifvit till snart ett långt halft år och "de skäggiga" ha hunnit växa sig vid att kalla denna underjordiska fästning ett andra hem. Vinterns köld och vattenfloden ha de bakom sig. Framför dem ligger någonting annu värre: ju-lis och augustis brännande hetta i dessa kalkgravar, dit ingen vindfläkt tränger ner.

Det är långtråkigt det här, säga de. Det är inte värt sitt att föra krig, men man får vänta sig vid allt. Bara vi fick hoppa ur de här hålorna upp på parapeten en gång på allvar och fösa dem härifrån. Men pappa Joffe förstår det bättre än vi. Han vet hvad han vill. Men skriver herrarna i tidningarna, så var snälla och hälsa "Wilhelm" att vi är färdiga både med kulor och Sossale (smeknamn på bajonetten).

Skägget breddes ut i ett leende. Pipan stöckes mellan tänderna och ögonen stirra åter genom skott-hålet dit bort.

Ur en af "gourbierna", jordhålor för fria vakter i bakre vägen af skyttegravarna, sticker fram ett hufvud med ett oljeljande, väl soignerat, svart hår.

Öfverstelöjtnanten säger:

— Kom upp, min gosse, och tala om för de här herrarna hvad du gjorde under attacken härom dagen!

Den härför kryper fram och gör ställningssteg.

— Mon colonel, stannar han, jag gjorde ingenting särskildt.

Han ser sig omkring, blyg och försagd. Hans by är fin och vitt. Regn och sol ha ej blött på den.

— Nå, kläm fram med det!

— Mon colonel — jag gjorde käl på tre tyskar. Det var allt!

— Ja, men hur?

— Jo, mon colonel, det var natt, så att skjuta dem kunde man ju inte. Så att jag stack ihjäl dem med bajonetten. Och så, den tredje gången hade bajonetten krökt, så att jag inte kunde få ut den igen, utan att trampa "bochen" på bröstet och rycka ut den. Han står där blek och flinhytt och flinjar tafadt på sin uniformskappa.

Någon af oss frågar:

— Hvad är ni i det civila lifvet?

Och det förbluffande svaret kommer:

— Monsieur, jag är damockfeur i Paris. 118 Boulevard Sebastopol.

Öfverstelöjtnanten vänder sig bort, slår flera gånger sin promenadkäpp mot benlädret och ler...

ROYAL YEAST CAKES
MAKE PERFECT BREAD

Bröd, bakadt i hemmet med Royal Yeast Cakes, är ett gott och nyttigt ätande. De äro en god och enkel mat, som passar sig för alla. De äro en god och enkel mat, som passar sig för alla. De äro en god och enkel mat, som passar sig för alla.

E.W. GILLET COMPANY LIMITED
TORONTO, ONT.
WINNIPEG, MAN.
MONTREAL, QUE.

— Ska vi gå vidare, mina herrar?

— Vi passera en graf. Den ligger mitt uppe på parapeten.

Den lilla kullen är omgiven af olika färgade stenar, och vid träkorset står en knipna violer i en blockburk.

Öfverstelöjtnanten stannar vid ett kvadratisk hål i jorden:

— Det är där inne vi ska ha dem! Vill ni krypa ned och se? Men bara en af gången och absolut tystnad.

Jag kryper in i hålet. Det är en mörk, men det är en tio graders vinkel rakt mot tyskarnas skyttegrav. Längst inne skymtar jag två knälgande figurer, som arbeta vid skenet af ett par tälgljus. De ligger på knä. Deras öfverkroppar äro nakna. De och då lägga de hackorna åt sidan och lyssna... Nej, där hört ingenting... (Det har hänt att franska och tyska mingsångar möts!) De börja åter hacka.

— Hur nära tyskarna äro ni här, hviskar jag.

— Vi är sju meter från deras parapet.

Och en dag, då de hunnit krafsa sig under fiendens skyttegravar och mörna lags och en tändsticka satt vid på träden, så — så skall tyskarnas konstrukta underjordiska fästning bli en enda djup jätteraf. Och när jordelarna sjunkit tillbaka igen, skall den vara fylld af sönderslitna lik och hemsläta levande och skryt och fubannelser och allt jordiskt betvete.

Såvida inte — såvida inte de hinna före i denna spännande sköld paddskappning.

Ty sådant är kriget, då de som vilja förgöra hvarandra — hvar en hvar — alltför nära.

ELECTRO-THERAPEUTICS

Mrs. E. Coates-Coleman, Specialist

17 års praktik i Winnipeg. Electricitet för borttagande af öfverfödigt hår, fläckar, vårtor och fodelemar-ken, statle elektricitet för nervositet etc. Ansökningsskugga och behandling af hufvudvärk. Efterskrift broschyr.

Tel. Main 986, 224 Smith St.

THE BROADVIEW SUPPLY COMPANY

DIVERSE HANDLARE

MAIN STREET, BROADVIEW, SASK.

Handlar i alla slags diverse handelsvaror etc.

Högsta priser betalas för smör och ägg.

Gräddes köpes för högsta kontanta marknadspris.

HÖGSTA KVALITET TILL LÅGSTA PRISER.

Premieanbud

Det är oss en glädje att kunna bjuda våra läsare så nyttiga och enastående premieanbud som nedanstående, och vi äro säkra, att alla våra läsare äro eniga med oss om att premierna äro ovanliga och stora. Vi hoppas, att alla vilja göra sitt bästa, så att resultatet blir tillfredsställande. Den plan, vi beslutat följa denna gång med hänsyn till utdelning af premierna, är så vidt vi veta alldeles ny och bör väcka tillfredsställelse bland alla våra läsare, ty den ena får lika stor utsikt som den andra att vinna, samtidigt som vi uppsatt en extra premie för den, som samlar de flesta förskottsbeläning abonenten.

TAFLINGEN BÖRJAR DEN 1 OKTOBER 1915 OCH SLUTAR D. 31 DECEMBER 1915, kl. 3 e.m.

PLANEN ÄR I KORTHET FÖLJANDE:

För hvarje dollar, egen prenumeration inberäknad, som ni insänder till Svenska Canada Tidningen, får ni mottaga ett nummer från oss, som ni gömmer, tills resultatet af täflingen blir bekantgjord, och hvaraf vi behålla en del, hvaraf vi skriva edert namn och adress; om ni sänder in två dollars, får ni två nummer o. s. v. På nyårsafton den 31 december kl. 3 e. m. komma

Priserna äro följande:

1:a Pris: EN FULLSTÄNDIG HANDELSKURS, 6 månader, vid Metropolitan Business College, värd \$84.00

2:a Pris: EN FULLSTÄNDIG KURS I STENOGRAFI, TYPEWRITING, BOKFÖRNING ELLER HANDELSLÄRA vid Metropolitan Business College, värd \$42.00

Extra Pris: EN ASKLEDARE från Empire Lighting Rod Co., Winnipeg, värd \$75.00

alla delar, vi hafva af numren, att placeras i en låda och blandas i vinnens närvaro. De lyckliga numren komma då att dragas af mr John E. Lidholm i Winnipeg. Vinnarnas namn tillkännagifvas sedan och premierna sändas direkt till vinnarna.

Hvad den extra premien beträffar kommer den som samlar de flesta prenumerationerna att mottaga densamma.

Svenska Canada-Tidningen

LOGAN AVENUE

WINNIPEG, MAN.